

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ТРАЧУК ВІТАЛІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 159.9

**МОТИВАЦІЯ ДОСЯГНЕННЯ ЯК УМОВА ВИСОКИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
У СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

053 «Психологія»

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль
2019

Роботу виконано на кафедрі психології Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

- Керівник роботи:** кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології у виробничій сфері
Вишньовський Василь Володимирович,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
- Рецензент:** доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту та адміністрування
Кирич Наталія Богданівна,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 24 грудня 2019 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії №52 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 46, навчальний корпус №7, ауд. 209

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Витоки виникнення сучасного спорту можна знайти у Стародавній Греції. Уже в ті часи люди відстоювали ідеї гармонії тіла та духу, віддаючи перевагу естетичному вихованню, і вже тоді можна було спостерігати на певну мотивацію людей, які займались спортивною діяльністю.

Термін “мотивація” з’явився більше 50 років тому для опису зусиль, спрямованих на виконання завдання, досягнення досконалості, подолання труднощів, виконання чого-небудь краще інших.

Демократичні принципи розвитку суспільства відкривають широкі можливості для реалізації особистості, яка можлива лише за умови сформованої мотивації.

У психологічній науці проведено низку фундаментальних теоретичних і експериментальних досліджень, які стосуються загальних аспектів мотивації діяльності, навчання та виховання особистості (С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонт’єв, А.О. Смирнов, Г.С. Костюк, О.Г. Ковальов, Б.Ф. Баєв, М.І. Алексєєва, П.М. Якобсон, Л.І. Божович).

Останнім часом дослідженням мотивації діяльності, орієнтованої на спортивні досягнення, надається усе більше значення. І практикам, і теоретикам стає очевидна недостатність (а часом і неадекватність) використання традиційних тестів інтелекту для визначення майбутньої успішності в спорті.

Р. Стернберг, який довгий час вивчав можливості прогнозування успіху у різного роду діяльності (навчальній, професійній), за допомогою тестів інтелекту дійшов до висновку, що рівень мотивації є кращим предикатом успіху, ніж інтелект. Люди з тим самим рівнем інтелектуальних здібностей можуть істотно розрізнятися за тим, наскільки вони себе вважають здатними для подолання перешкод, що постають перед ними.

Мотивація – конструкт, що використовується, для пояснення причин поведінки людей (того, чому вони поводяться так, а не інакше), її спрямованості і механізмів здійснення. Під мотивацією досягнення ми розуміємо мотивацію, спрямовану на можливо краще виконання будь-якого виду діяльності, орієнтованої на досягнення деякого результату, до якого може бути застосований критерій успішності (тобто він може бути зіставлений з іншими результатами, використовуючи деякі стандарти оцінки).

Мотивація досягнень уже біля 60-ти років є об’єктом дослідження психологів. Мотивація досягнень – це тенденція, прагнення до успіху, наполегливість у разі невдач і гордість за виконання поставленої мети [29].

Мотивацію досягнення вивчали такі вчені, як Дж. Аткинсон, Д. Мак-Клелланд, Х. Хекхаузен, В.К. Гербачеський, Т.В. Корнілова, І.М. Палей.

Мотивація досягнення виявляється в прагненні суб’єкта докладати зусиль і домагатися можливо кращих результатів в галузі, яку він вважає важливою (значущою). Як діяльність, досягненням можуть виступати інтелектуальна, спортивна, трудова діяльність, а також діяльність, спрямована на виховання дитини, допомога іншим або набуття будь-яких соціальних умінь. Однак найбільш дослідженою залишається мотивація досягнення в сфері вирішення інтелектуальних задач.

Мотивація досягнення має найбільше значення при вивченні успішності людини в таких сферах життя, де переважають ситуації, пов'язані з діяльністю, орієнтованою на певний результат, що може бути оцінений відповідно до предметних, індивідуальних або соціальних норм. У сучасному суспільстві сферами життя, у яких переважають ситуації, пов'язані з діяльністю досягнення – є спортивна, навчальна і професійна діяльності.

Вивчення мотивації досягнення у спортивній діяльності, на наш погляд є актуальним питанням на сьогоднішній день. Вона визначається, як внутрішніми так і зовнішніми факторами, які змінюються протягом всієї спортивної кар'єри.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що проблема мотивації досягнення в спортивній діяльності недостатньо вивчена, недостатньо розкриті особливості оцінювання (схвалення і покарання) і локусу контролю на її формування. Це й зумовило вибір теми нашого дослідження.

Мета дослідження полягає у вивченні понять «мотив», «мотивація досягнення» та взаємозв'язку між компонентами мотивації досягнення студента-спортсмена.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

1. Здійснити теоретичний аналіз з проблем вивчення мотиву та мотивації досягнення спортсмена.
2. Експериментально вивчити психологічні особливості мотивації спортивної діяльності.
3. Встановити взаємозв'язок між компонентами мотивації досягнення студентів-спортсменів.
4. Розробити тренінг, що сприятиме підвищенню рівня мотивації досягнення, а відповідно і високих результатів у спортивній діяльності.

Об'єктом дослідження є мотивація особистості.

Предметом дослідження виступає мотивація досягнення у студентів-спортсменів.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що досягнення успіхів у спортивній діяльності залежить від взаємоузгодженості між внутрішніми та зовнішніми чинниками.

Для вирішення поставлених завдань нами було використано наступні **методи дослідження**:

- метод аналізу науково-психологічних джерел за даною темою;
- стандартизовані методи психодіагностики індивідуальних характеристик особистості та основних аспектів її мотивації;
- методи бесіди, опитування, анкетування, тестування;
- статистичні методи узагальнення та аналізу результатів діагностики.

В емпіричній частині роботи ми використали методика мотиви занять спортом А.В. Шаболтаса, досягнення мети Т. Елерса, мотивації успіху і уникнення невдачі А.О. Реана, потреби в досягненні Ю.М. Орлова, рівні імпульсивності, локусу суб'єктивного контролю. Дана методика розроблений Є.Ф. Бажіним та ін. на основі шкали локусу контролю Дж. Роттера.

Експериментальною базою дослідження стала вибірка студентів факультету фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка денної форми навчання 20 студентів-спортсменів які на даний момент займаються спортивною діяльністю та приймають активну участь у змаганнях, і 60 студентів першого, третього й п'ятого курсів. Загальна кількість досліджуваних становила 80 респондентів.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали праці, що висвітлюють проблеми розуміння психологічної сутності мотивації спортивного досягнення Л. Божович, В. Вілюнас, Т. Гордєєвої, Д. Декерс, С. Занюк, В. Іванникова, Є. Ільїна, В. Ковальова, Б. Дж. Кретті, Д. Леонтьєва, Д. Макклелланд, А. Маслоу, Ж. Нюттен, М. Окси, Н. Фетискіна, Х. Хекхаузена та інших авторів.

Наукова новизна: в даній роботі експериментально вивчено психологічні особливості мотивації спортивної діяльності; встановлено взаємозв'язок між компонентами мотивації досягнення студентів-спортсменів; розроблено тренінг, що сприятиме підвищенню рівня мотивації досягнення, а відповідно і високих результатів у спортивній діяльності.

Теоретична значущість: аналіз результатів дослідження дозволив зробити висновки щодо пріоритетності мотивів під час занять фізичною культурою та спортом, дозволив встановити взаємозалежність між мотивацією досягнення успіху у спорті та локусом контролю спортсмена.

Практичне значення досягнутих у дослідженні результатів сприятиме кращому вивченню тренером спортсменів, їх особистості та формуванню мотиваційної сфери, зокрема мотивації досягнення успіху та уникнення невдач.

Апробація. Окремі результати роботи доповідались на VIII Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів. Актуальні задачі сучасних технологій – Тернопіль 27-28 листопада 2019 р.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, семи розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, що налічує 79 найменувань та 7 додатків. Робота викладена на 116 сторінках друкованого тексту, вміщує 5 таблиць та 12 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі відзначена та обґрунтована актуальність дослідження, подано завдання які необхідно вирішити, визначена мета, предмет, об'єкт та методи дослідження.

У першому розділі «**Теоретичний аналіз проблеми вивчення мотивації досягнення спортсмена**» проведений аналіз літературних джерел становлення психології мотивації в історичному аспекті, окреслено поняття «мотив», «мотивація», зокрема різних їх аспектів та складових. Дана характеристика розвитку системи мотивації у психологічній підготовці спортсмена та окреслено значення мотивації для особистості. Зроблена психологічна характеристика спорту як виду діяльності. Розглянуто роль мотивації учбово-фізкультурної та спортивної діяльності. Проаналізовано мотивацію досягнення в спортивній діяльності.

Аналіз наукових досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних вчених засвідчує відсутність єдиного визначення поняття “мотив”. Одні вчення ототожнюють мотиви й потреби, інші їх “розводять” і розглядають їх зв'язок як необхідний компонент процесу діяльності.

Природа мотивації й способи керування нею ще недостатньо вивчені. Існують слушні уявлення про функції мотивації, які можуть успішно використовуватися у здійсненні психологічної підготовки спортсмена. Науковці виокремлюють три основні функції мотивації: енергетичну, утворювальну смислову активність та систему утворюючу.

Розвиток особистості спортсмена є досить різноманітним і особливу увагу слід звертати на розвиток психічної сфери, яка є досить важлива для професійного зростання.

Мотивація спортивної діяльності визначається як внутрішніми так і зовнішніми факторами, які можуть змінюватись протягом всієї спортивної кар'єри, багато авторів пов'язують спортивні досягнення і ставлення до занять спортом з мотивом досягнення.

Мотив досягнення є відносно стійким атрибутом особистості. Однак він є і динамічним утворенням та починає діяти (актуалізується) у взаємодії з ситуативними факторами – такими як цінність і ймовірність (шанси) досягнення успіху в певній сфері діяльності.

Мотивація досягнення, тобто прагнення досягти успіху в певному виді діяльності, охоплює не лише мотиви досягнення (стійкі атрибути особистості), а й ситуативні чинники (цінність, імовірність досягнення успіху, складність завдання тощо).

Отже, мотив досягнення є лише одним із складників мотивації досягнення.

Другий розділ «Емпіричне дослідження специфіки мотивації діяльності в спорті» містить опис особливостей організації та проведення експериментального дослідження специфіки мотивації спортивної діяльності, експериментального визначення структури мотивів заняття спортом, дослідження мотивації досягнення успіху в спортивній діяльності, результати кореляційного аналізу компонентів мотивації досягнення.

Для реалізації завдань експериментального дослідження ми використовували метод опитування, бесіди, методики для дослідження мотивації досягнення в спортивній діяльності.

Спочатку ми вирішили визначити домінуючі мотиви занять спортом. Для цього ми апробували методику «Мотиви занять спортом», яка містить 10 мотивів. Наступним етапом було вивчення мотивації досягнення успіху - за методикою Т. Елерс. Дана методика дозволяє оцінити силу прагнення досягнення мети, успіху за допомогою якої вивчають особистісні властивості, які впливають на прийняття рішення. Для дослідження мотивації успіху та уникнення невдач ми використали методику розроблену А.О. Реан. З допомогою цієї методики можна виявити яка мотивація переважає у досліджуваного спортсмена. Далі ми використовували методику потреб в досягненні розроблену Ю.М. Орловим. Це є тест-питальник, спрямований на визначення ступеня виразності потреби в досягненні в будь-якій діяльності.

Для дослідження імпульсивності ми використовували методику запропоновану В.А. Лосенковим. При аналізі результатів по даній методиці треба враховувати, що імпульсивним людям притаманна невизначеність життєвих планів; практична відсутність інтересів; часто захоплюються то тим, то іншим. Люди яким

притаманний низький рівень імпульсивності, і навпаки, цілеспрямовані індивіди, які характеризуються чіткими ціннісними орієнтаціями є наполегливими при досягненні поставленої мети практично завжди доводять розпочаті справи до кінця.

Для емпіричного вивчення локусу суб'єктивного контролю ми використовували методику розроблену Є.Ф. Бажіним на основі методики локусу контролю Дж. Роттера. Методика дає можливість відносно швидко та ефективно обчислити рівень прояву суб'єктивного контролю і з одним досліджуванним, і з декількома водночас. Кожному досліджуваному видається індивідуальний текст питальника та бланк для відповідей відповідно. Треба пам'ятати, що локус контролю є характеристикою вольової сфери особистості і характеризує можливість особистості приписувати відповідальність за результати своєї діяльності зовнішнім обставинам або персональним здібностям і можливостям. Співставивши отримані результати можемо чітко констатувати, що існують відмінності у рангуванні мотивів занять спортом у студентів-спортсменів та студентів першого курсу. Це пояснюється тим, що студенти-спортсмени більш свідомо ставляться до спорту як до професії, усвідомлюють її важливість та складність і бажання працювати в обраній професії. Проте їм необхідно формувати особистісні риси характеру як особистості так і спортсмена які дозволять легко адаптуватись до умов проживання, тренування та складати гідну конкуренцію своїм суперникам.

Дане експериментальне дослідження дозволило створити структурну модель детермінації мотивації досягнення спортсменів. Остання включає в себе особистісні, та соціально-психологічні чинники, які детермінують мотивацію досягнення.

У Третьому розділі «Тренінг формування мотивації досягнення в спортивній діяльності» висвітлюються організаційно-методичні основи проведення тренінгу та пропонується програма тренінгу.

Останні праці сучасних науковців з проблем мотивації сучасної спортивної української молоді значною мірою підкреслюють акцентованість на матеріальне збагачення і практично нівелюванні високих духовно-моральних аспектів, в першу чергу патріотизму та відчуття національної гордості. такий хід подій не сприяє повноцінному розвитку особистості загалом та особистості спортсмена, зокрема. Останнім часом спостерігається відсутність відповідної цікавості щодо глибинних аспектів спортивної діяльності. Багато спортсменів не знаходять у спорті емоційного задоволення, тому їх мотивація досягнення у спорті ґрунтується суто на особистісних рисах та мотивах занять спортом. Запропонований нами тренінг дозволяє вирішити ряд завдань мотивації занять спортом та сформувати у студентів основні риси особистості необхідні сучасному спортсмену. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на подальше вивчення мотиваційної сфери у поєднанні з дослідженнями емоційно-вольової сфери спортсменів та розробки програми новітніх методів і технік занять спортом.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» наведено показники якості психологічного дослідження.

В п'ятому розділі «Психолого-економічна доцільність наукового дослідження» підкреслюються проблеми здорового способу життя людини в сучасному суспільстві.

В шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» висвітлені психологічні аспекти підвищення рівня безпеки праці, психологічна допомога під час НС, забезпечення оповіщення персоналу університету та студентів у разі загрози та виникненні НС техногенного та природного характеру.

В сьомому розділі «Екологія» характеризується вплив навколишнього середовища на здоров'я людини, біологічні основи адаптації людини до змін інтенсивності дії екологічних факторів та актуальність охорони навколишнього середовища.

У загальних висновках щодо дипломної роботи стисло викладені конкретні відповіді на всі завдання роботи, розкрито мету та доведено висунуту гіпотезу дослідження. Описано узагальнені результати експериментального дослідження. Запропоновано подальші напрямки дослідження даної тематики

В додатках до пояснювальної записки розміщено бланки анкет та методик які використовувались для проведення емпіричного дослідження.

ВИСНОВКИ

Здійснивши теоретичний аналіз психологічної літератури з даної проблеми ми стикнулись з тим, що немає у науковців єдиного підходу щодо розуміння понять «мотив», «мотивація». Ряд науковців розглядають мотиви і потреби як тотожні поняття, ряд інших стверджують, що це різні поняття, наголошують на їх взаємозв'язку, як складової в структурі процесу діяльності.

Визначивши робоче поняття «мотиву» ми притримуємося розуміння його як складного інтегративного психологічного утворення, яке спонукає людей на свідомі дії та вчинки.

Коли ми знаємо мотив, то можемо розкрити психологічну природу починаючи від вчинку, поведінки, і закінчуючи діяльністю людини, а в нашому дослідженні - спортивною діяльністю. Проаналізувавши літературні джерела проблеми мотивації спортивної діяльності, ми встановили, що вона містить дві складові які визначаються внутрішніми і зовнішніми чинниками, які можуть змінювати один одного впродовж всієї спортивної кар'єри. Безліч авторів поєднують успіхи у спорті та особистісне відношення до занять спортом з мотивацією досягнення успіху.

Питання поняття «мотивація досягнення» почали розглядатися ще в 50-х роках ХХ століття. Науковці намагалися описати прагнення людей, до здійснення діяльності, до довершеності, а також подолання перешкод та труднощів, прагнення виконати щось краще ніж інші. Мотивація досягнення – це спрямованість особистості на бажання успішно виконати діяльність, настирливість до невдач, і почуття гордині за здобуті успіхи. В світі спорту «мотивацію досягнень» прийнято називати змагальністю. Коли людина займається спортом чи фізкультурою, «мотивація досягнень» спрямована на суперництво з власною персоною, а змагальність керує поведінкою в ситуаціях суспільної оцінки.

Бажання людини до здобуття захмарних результатів у діяльності та досягнення успіху, підкреслює присутність у людини потужної мотивації досягнення. Для одних людей власні успіхи у діяльності є важливими, іншим – ні. Великий вплив у формуванні високої мотивації відіграють такі фактори: схвалення, моральне заохочення та покарання. Важливими мотивами заняття спортом у даній

вибірці досліджуваних студентів-спортсменів виявлено мотив підготовки до спортивної діяльності 100%, а у першокурсників важливими є соціально-моральний мотив (78%), мотив емоційного задоволення, також студенти спортсмени які активно займаються спортом, виділяють мотив досягнення успіху (78%) і громадсько-патріотичний мотив (72%).

Рівень прагнення до мети цих досліджуваних відповідає показникам середнього і високого рівнів, мотивування успіху та уникнення невдач відображає високі показники з зміщенням в сторону успіху 82% та низькими в сторону уникнення невдач 9%, 28% та 38%. Однак у першокурсників виявлено досліджуваних з нечітко вираженим мотиваційним полюсом 9%.

Що говорять про спортсменів із сильним мотивом досягнення успіху? Що вони: наполегливі в досягненні цілей; не задовольняються отриманим результатом; що б вони не робили, намагаються це виконати ще краще, ніж раніше; для них головне в житті - досягнення високих результатів і переживання радості успіху; схильні переслідувати віддалені цілі; їм не потрібні прості завдання і легко доступні цілі; схильні захоплюватися тренуванням, досягаючи все нових цілей (відчуваючи радість від успіху).

Малоініціативність, уникання виконання важливих завдань, неадекватна оцінка своїх можливостей, погіршення результативності діяльності, мала наполегливість все це характеристики спортсменів які керуються мотивом уникнення невдач.

Рівень мотивації досягнення спортсменів залежить від рівня їх імпульсивності. Під імпульсивністю ми розуміємо рису характеру яка через сильні емоційні переживання, або зовнішні чинники позбавляє спортсмена свідомого контролю своїх дій та вчинків. Вона проявляється в спонтанності, неможливості оцінки ситуації та прийнятті розумного рішення.

Існує пропорційна залежність: низький рівень імпульсивності спортсмена – високий рівень його мотивації досягнення і навпаки – високий рівень імпульсивності – низький рівень мотивації досягнення успіху. Студенти усіх курсів отримали переважно низький ступінь імпульсивності, що підтверджує попередні результати дослідження щодо отримання студентами нашої вибірки високого рівня мотивації досягнень.

Провівши визначення суб'єктивного локусу контролю ми виявили, що всі студенти показали інтернальний локус контролю в процесі досягнення успіху. У спортивній діяльності дуже важливе значення має яким факторам спортсмен приписує успіхи чи невдачі, саме схильність приписувати досягнення або невдачі зовнішнім чи внутрішнім чинникам вказує на проблеми, над якими потрібно працювати спортсмену. Ті, хто приписують і успіхи і невдачі собі всю відповідальність беруть на себе. Тому працюють наполегливіше і можливість досягти успіху у них набагато більша.

Таким чином, результати експериментального дослідження дають можливість стверджувати, що у спортсменів з високим рівнем потреби в досягненні успіху, чітко сформульовані свідомі цілі, вони не просто хочуть здобути високі результати і бути лідером, але й володіють дуже добре розвинутим почуттям обов'язку та відповідальності перед тренером та командою. У спортсменів яким притаманна

низька потреба досягнення успіху спостерігається відсутність свідомо поставлених цілей, переважання опосередкованих мотивів занять спортом: таких як любов до певного виду спорту, переживання естетичного задоволення на заняттях. Однак важливості додає майстерність студента-спортсмена, а особливо його досвід не лише в тренувальній діяльності але і участь у змаганнях.

З метою формування мотивації досягнення в спортивній діяльності ми пропонуємо однойменний тренінг який містить п'ять занять кожне має свою тематику: знайомство; розуміння агресивної мотивації у спортивній діяльності, особливо змагальній; успіх; знати, вміти, робити; досягнення мети. Відповідно кожне заняття містить по декілька вправ загальною тривалістю приблизно 1 години.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Трачук В.В. Психологічні аспекти змагальності у спорті / В.В. Трачук Актуальні задачі сучасних технологій : зб. тез доповідей міжнар. наук.-техн. конф. Молодих учених та студентів, (Тернопіль, 27–28 листоп. 2019.) в 3-х томах / М-во освіти і науки України, Терн. націон. техн. ун-т ім. І. Пулюя [та ін]. – Тернопіль : ТНТУ, 2019 – Т. 3. – С. 165-166.

АНОТАЦІЯ

Трачук В.В. Мотивація досягнення як умова високих результатів у спортивній діяльності. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 053 – «Психологія» – Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Магістерська робота розкриває поняття «мотив», «мотивація», «мотивація досягнень», психологічні аспекти спортивної діяльності, методологічні підходи до проблеми мотивації досягнень в спорті, роль особистісних і соціально-психологічних чинників на виникнення мотивації досягнень, визначає специфіку мотивації досягнень у спортивній діяльності.

У роботі запропоновано та обґрунтовано зв'язок особистісних і соціально-психологічних чинників з мотивацією досягнення. Проаналізовано комплекс мотивів заняття фізичною культурою та спортом. Виявлено особливості впливу на мотивацію досягнення імпульсивності, локусу суб'єктивного контролю, мотивації прагнення до успіху, прагнення до успіху чи до уникнення невдач, рівень потреби в досягненні, потреби у схваленні.

З'ясовано, що мотивація досягнення успіху залежить від зовнішніх і внутрішніх чинників, а саме особистісних чинників (імпульсивність, потреба у схваленні, емоційних проявів, стану напруженості) та соціально-психологічних чинників (найближче оточення, тип стосунків).

Таким чином, результати експериментального дослідження дають можливість стверджувати, що у спортсменів з високим рівнем потреби в досягненні успіху, чітко сформульовані свідомі цілі, вони не просто хочуть здобути високі результати і бути

лідером, але й володіють дуже добре розвинутим почуттям обов'язку та відповідальності перед тренером та командою.

Мотивація досягнення – це спрямованість особистості на бажання успішно виконати діяльність, настирливість до невдач, і почуття гордині за здобуті успіхи. В світі спорту «мотивацію досягнень» прийнято називати змагальністю. Коли людина займається спортом чи фізкультурою, «мотивація досягнень» спрямована на суперництво з власною персоною, а змагальність керує поведінкою в ситуаціях суспільної оцінки.

Отримані нами в ході експериментального дослідження результати сприятимуть продуманій організації психотерапевтичної та корекційної роботи з молоддю, спрямованій на виховання уважного ставлення до свого здоров'я, до організації здорового способу життя. А запропонований нами тренінг «Формування мотивації досягнення в спортивній діяльності» буде сприяти підвищенню мотивації досягнення до занять фізичною культурою та спортом.

Ключові слова: мотив, мотивація, мотивація досягнення, успіх, імпульсивність, локус суб'єктивного контролю.

ANNOTATION

Trachuk V.V. Motivation of achievement as a condition of high results in sports activities. – The manuscript.

Master's work on obtaining an educational degree "Master" in specialty 053 – "Psychology" – Ternopil National Technical University named after. I. Puluj. – Ternopil, 2019.

Master's work expands the concepts of "motive", "motivation", "achievement motivation", psychological aspects of sports activities, methodological approaches to the problem of achievement motivation in sports, the role of personal and socio-psychological factors in the emergence of achievement motivation, determines the specifics of achievement motivation in sports activities .

The connection between personal and socio-psychological factors with motivation for achievement is proposed and substantiated in the work. The complex of motives for physical culture and sports is analyzed. The peculiarities of influence on motivation of achievement of impulsivity, locus of subjective control, motivation of striving for success, striving for success or avoiding failures, level of need for achievement, need for approval are revealed.

It has been found that the motivation for success depends on external and internal factors, namely personal factors (impulsiveness, need for approval, emotional manifestations, state of tension) and socio-psychological factors (immediate environment, type of relationship).

Thus, the results of the experimental study make it possible to state that athletes with high levels of need for success, clearly formulated conscious goals, they not only want to achieve high results and to be a leader, but also have a very well-developed sense of duty and responsibility to coach and team.

The motivation for achievement is the personality's drive for the desire to succeed, the persistence to fail, and a sense of pride in the success achieved. In the world of sports, "achievement motivation" is commonly called competitiveness. When a person is

involved in sports or physical education, “achievement motivation” is directed at competing with one's own person, and competitiveness controls behavior in situations of public appreciation.

The results obtained during the experimental study will help to organize a well-organized organization of psychotherapeutic and correctional work with young people, aimed at fostering attentive attitude to their health, to organizing a healthy lifestyle. And our training "Formation of achievement motivation in sports activity" will help to increase motivation to reach physical training and sports.

Key words: motive, motivation, achievement motivation, success, impulsivity, locus of subjective control.